

กติปยัคฆ์ บทที่ ๑๒
แจก กมฺม (กรรม) ในนปุงสลึงค์

วิภัตติ	เอกวचने		पुहवचने	
प.	कमम+लि	=कममं	कमम+यो	=कममानी
तु.	कमम+अं	=कममं	कमम+उ	=कममानी
त.	कमम+ना	=कममना	कमम+हि	=कममेहि, कममेरि
जतु.	कमम+स	=कममसु	कमम+नं	=कममानं
पणु.	कमम+सुमा	=कममना	कमम+हि	=कममेहि, कममेरि
ज.	कमम+स	=कममसु	कमम+नं	=कममानं
स.	कमम+सुमी	=कममनि	कमम+सु	=कममेसु
आ.	कमम+लि	=कमम	कमम+ए	=कममानी

ลำดับ	เอกวจนะ	พหุวจนะ	คำแปลอายตนิบาต
ป.	กมุมนํ	กมุมานิ	อ. (อันว่า) / อ. ____ ท. (ทั้งหลาย)
ท.	กมุมนํ	กมุมานิ	ซึ่ง, ลู้, ยั้, ลึ้น, ตลอด, กะ, เฉพาะ
ต.	กมุมนุหา	กมุเมหิ, กมุเมภิ	ด้วย, โดย, อัน, ตาม, เพราะ, มี
จต.	กมุมนุโน	กมุมานํ	แก่, เพื่อ, ต่อ
ปญ.	กมุมนุหา	กมุเมหิ, กมุเมภิ	แต่, จาก, กว่า, เหตุ
จ.	กมุมนุโน	กมุมานํ	แห่ง, ของ, เมื่อ
ส.	กมุมนิ	กมุเมสุ	ใน, ไกล, ที่, ครันเมื่อ, ในเพราะ
อา.	กมุมน	กมุมานิ	แน่ะ, ดูก่อน, ข้าแต่

ลำดับ	เอกวจนะ	วิธีลงวิภัติ
ป.	กมุ ^ม	ลง ลี แปลง ลี เป็น อ [ั]
ทุ.	กมุ ^ม	ลง อ [ั] คง อ [ั]
ต.	กมุ ^ม นา	แปลง อ [ั] ที่ กมุ ^ม เป็น อ [ุ] ลง ษา คง ษา
จตุ.	กมุ ^ม โน	แปลง อ [ั] ที่ กมุ ^ม เป็น อ [ุ] แปลง ส เป็น โน
ปญ.	กมุ ^ม นา	แปลง อ [ั] ที่ กมุ ^ม เป็น อ [ุ] ลง สุ ^ม มา คง ษา
ฉ.	กมุ ^ม โน	แปลง อ [ั] ที่ กมุ ^ม เป็น อ [ุ] แปลง ส เป็น โน
ส.	กมุ ^ม นิ	แปลง สุ ^ม ี เป็น นิ
อา.	กมุ ^ม	ลง ลี ลบ ลี

ลำดับ	พหูพจน์	วิธีลงวิภัติ
ป.	กมุ มานิ	ลง โย แปลง โย เป็น นิ แล้วที่ฆะ อ ที่ กมุ ม เป็น อ า
ฑ.	กมุ มานิ	“ ”
ต.	กมุ เมหิ, กมุเมภิ	แปลง อ ที่ กมุ ม เป็น เอ ลง หิ, แปลง หิ เป็น ภิ
จตุ.	กมุ มานํ	แปลง อ ที่ กมุ ม เป็น อ า ลง นํ คง นํ
ปญ.	กมุ เมหิ, กมุเมภิ	แปลง อ ที่ กมุ ม เป็น เอ ลง หิ, แปลง หิ เป็น ภิ
ฉ.	กมุ มานํ	แปลง อ ที่ กมุ ม เป็น อ า ลง นํ คง นํ
ส.	กมุ เมสุ	แปลง อ ที่ กมุ ม เป็น เอ ลง สุ คง สุ
อา.	กมุ มานิ	ลง โย แปลง โย เป็น นิ แล้วที่ฆะ อ ที่ กมุ ม เป็น อ า

แจก กุญแจ (กรรม) ตามแบบ อ การันต์ใน นปุงสกสิงค์

ลำดับ	เอกภาวะ	พหูภาวะ
ป.	กมุมนํ	กมุมานิ
ท.	กมุมนํ	กมุมานิ
ต.	กมุเมน	กมุเมหิ, กมุเมภิ
จต.	กมุมสฺส, กมุมาย, กมุमतถํ	กมุมานํ
ปญ.	กมุมสฺมา, กมุมมฺหา, กมุมา	กมุเมหิ, กมุเมภิ
ฉ.	กมุมสฺส	กมุมานํ
ส.	กมุมสฺมึ, กมุมมฺหิ, กมุเม	กมุเมสุ
อา.	กมุม	กมุมานิ

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี กम्म คัพพ์ (กรรม)

๑. กम्मํ สตุเต วิชชตี.

อ.กรรม ย่อมจำแนก ซึ่งสัตว์ ท.

๒. สานิ กมฺมานิ สตุเต ทุกฺคตี นยฺนตี.

อ.กรรม ท. อันเป็นของตน ย่อมนำไป ซึ่งสัตว์ ท. สู่ทุกคติ.

๓. เทวทฺโต ภาริยํ กम्मํ กโรตี.

อ.พระเทวทัต ย่อมกระทำ ซึ่งกรรม อันหนัก.

๔. พาลา ปาปานิ กมฺมานิ กโรนฺตา น พุชฺฌนฺตี.

อ.คนพาล ท. กระทำอยู่ ซึ่งกรรม ท. อันเลว ย่อมไม่รู้สีก.

๕. กมุขนา วตตตี โลโก.

อ. สัตว์โลก ย่อมเป็นไป ตามกรรม.

๖. เสหิ กมุเมหิ ทุมเมโ ปุกุคโล ตปฺปติ.

อ. บุคคล ผู้มีปัญญา หาม ย่อมเดือดร้อน เพราะกรรม ท. อันเป็นของตน.

๗. เทวहतโต สกุสส กมุมนุ อนุจจวิกัม วิปากัม อนุภาติ.

อ. พระเทวทัต ย่อมเสวย ซึ่งวิบาก อันสมควร แก่กรรม อันเป็นของตน.

๘. เนรยิกสตุตา กมุมานัม อนุจจวิกัม วิปากัม สฺนฺนติ.

อ. สัตว์ผู้เกิดในนรก ท. ย่อมได้ ซึ่งวิบาก อันสมควร แก่กรรม ท.

๙. ทุกุขิ ปาปสุมา กมุมนา อุปฺปชฺชติ.

อ.ความทุกุขิ ย่อมเกิดขึ้น จากกรรม อันลว.

๑๐. อรหฺโตะ สพฺเพหิ กมุเมหิ วิมฺจุจฺนฺติ.

อ.พระอรหันต์ ท. ย่อมพ้น จากกรรม ท. ทั้งปวง.

๑๑. เทวทฺโต ปาปสุส กมุโน วิปาเกน นิริเย ปฺจฺจติ.

อ.พระเทวทัต ย่อมไหม้ ในนรก ด้วยวิบาก แห่งกรรม อันลว.

๑๒. สตฺตา อตฺตโน กมฺมานํ วิปาเกน นิริเย ปฺจฺจติ.

อ.สัตว์ ท. ย่อมไหม้ ในนรก ด้วยวิบาก แห่งกรรม ท. ของตน

๑๓. สัตตฺตา กุสฺเส จ อกุสฺเส จ กมุมนิ พทฺชนฺติ.

อ.สัّتวํ ท. ย่อมช้อง ในกรรม อันเป็นกุศล ด้วย อันเป็นอกุศล ด้วย.

๑๔. กมุเมสุ ผลนฺเตสุ, สัตตฺตา ตปฺปนฺติ.

ครันเมื่อกรรม ท. เพล็ดผลอยู่, อ.สัّتวํ ท. ย่อมเดือดร้อน.

